

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ի Ր Ե Ք Ի Ր

ՔԱՂԱՅԻՆ, ԵՕԳԵՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԵՌԵՒՏԻԱԿԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ զուգուշ 100: Վեցամսեայ գին զուգուշ 52 1/2: Եռամսեայ գին 26 1/4:
Հինգ ստորագրուող գանձոցին մէկ օրինակ իրեն ձրի դիտի տրուի:
Այս Լրագիրը ամէն շաբաթ օրերը կը հրատարակուի:

Պոլսէն գուրու գացած Լրագիրներուն փոխարին ծախքը առնուցին ջրայ Է:
Իր շաբին համար շուր մը հրատարակեց ու շուքը դիտի ջնարէ տոցին 40 փարայ:
Նորաստից գրող ծանուցու մը ձրի է: Պոլսէն եկած նամակներուն փոխարին ծախքը դիտի ջնարէ:

ՔԱՂԱՅԻՆ

Ն Ե Ր Ք Ի Ր Ի ՈՒ Ր Ե Ր

ՊՕԼԻՍ 30 ՅՈՒՆԻՍ

Սարգսյան էն սիրելի ու էն աղիւ բանը կեանքը ըլլալով, երբոր մէկը իւր կեանքը վտանգի մէջ կը տեսնայ իսկոյն անոր պէտք եղած դարմանը կը տանի բժիշկներ բերելով՝ դեղեր առնելով: Իսկ այս դեռուշութիւնները ստակի կարօտ ըլլալուն համար շատ ատեն խեղճ աղքատները տարածամ կեանքնուն կը դրկուին: Ուստի լուսաւորեալ երկիրներ յատկապէս օրէնք հաստատուած է աղքատներուն կեանքը ձրիապէս խնամելու: Այս այն օրէնքն է որ բնութիւնը առհասարակ ամէն մարդոց կը հրամայէ պահելու, և օրինաց լուսն, մեր տէրն ալ մասնաւորապէս մեզի հրամայեց:

Վեհափառ արքայն օրուն առատ գթութեանը ու մարդասիրութեանը ապացոյցները միշտ կը տեսնամք, հետեւեալ 11 յօդուածովն օրէնք մը հաստատեց, որուն գործադրութեամբը ասկէ ետեւ հարուստներուն ու աղքատներուն կենացը միօրինակ պիտի խնամք տարուի:

1. Բարձրի մը թոշակաւոր բժիշկը պարտաւոր է այն քաղաքին թէ հարուստ և թէ աղքատ հիւանդներուն այցելութիւն ընել, թէ ինքը անոնց տունը երթալով, և թէ անոնք իրեն տունը՝ և դարման տանել անոնց որչափ ժամանակ որ կարելոր է: Եւ անոնցմէ բնաւ ստակ մը չի պիտի պահանջէ, ոչ այցելութեանը և ոչ աշխատութեանը համար: Բայց ապառ է ընդունելու թէ որ ձեռնհաս մարդիկ իրենց կամբը անոր բան մը տալու ըլլան նէ: Աղքատ հիւանդներէն բան մը չի պիտի ընդունի թէ որ տարւալ ալ ըլլան: Երբոր ստուգուի որ թուշակաւոր բժիշկ մը աղքատէ բան առեր է, առաջը իրեն թոշակէն վար պիտի ինջնուի:

2. Թոշակաւոր բժիշկը ոչ միայն պիտի խնամէ քաղաքին մէջ աղքատ հիւանդները, այլ շրջակայ տեղերուն աղքատ հիւանդներն ալ վերի պայմաններով: Երբոր հիւանդին տեղը շատ հեռու է նէ՝ ձամբու ծախքը պիտի առնէ անկէ, թէ որ չափազանց աղքատ չէ նէ, բայց կառավարութեանը շնորհակալեալ չի պիտի առնէ:

3. Թէ որ թոշակաւոր բժիշկը անհոգ ըլլայ իւր պաշտօնին, կամ հարուստներուն խելքը տալով աղքատները զանց առնէ, գատաւտանի ներքեւ պիտի խնայ:

4. Թէ որ հիւանդին գտնուած տեղը գեղաւաճառ ըլլալով նէ՝ թոշակաւոր բժիշկը պարտաւոր է իւր տանը մէջ պէտք եղած դեղերը առնելու չափաւոր գնով հիւանդին տալու համար: Եւ անկէ քաղաք մը կամ գեղ մը ըլլայ, ուր գեղաւաճառ մը կրնայ տարիլ, պարտաւոր է բժիշկը կառավարութեանը իմաց տալու որ այն տեղ գեղաւաճառի մը խանութ հաստատէ:

5. Թոշակաւոր բժիշկը ամէն երեք ամիս դարմանած հիւանդներուն և անոնցմէ մեռածներուն ցուցակը պիտի ներկայացունէ բժշկական գործի ընդհանուր կառավարութեան տեսին, և այս ցուցակին մէջ պիտի նշանակէ խնամած հիւանդներուն հիւանդութիւնը, քաղաքին մէջ այն երեք ամիսին միջոցը ինչ հիւանդութիւն և առաւելապէս տիրելը, կամ ինչ օգտին երեւոյթներ երեւնալը և այլն:

6. Բժիշկը թէ որ ուղղակի կամ խոտորնակի ձամբով մէկուն թիւնաւոր կամ դաւակ վիժել տալու կամ ուրիշ տեսակի վնասակար գեղ մը տայ, արժանաւոր պատիժը պիտի կրէ: Երբ այս յանցանքը չի գործելէն ի դատ գտնուած քաղաքին մէջ ուրիշին գործելուն ալ խելամոխի նէ՝ իսկոյն կառավարութեանը իմաց տալու պարտաւոր է:

7. Թէ որ բժիշկը քաղաքին մէջ կամ անոր շրջակայ տեղերը տեսնայ վնասակար արտաշնութիւններ, անմաքրութիւններ, չի ծածկուած լուսնիք

ներ, բուսական կամ անասնական վիժած հոտած նիւթեր և այլն, տեղւոյն կառավարութեանը պիտի իմացունէ որ հասարակաց առողջութեանը պէտք եղած զգուշութիւնները ընէ:

8. Թէ որ նստած քաղաքին մէջ կամ անկէ շատ քիչ հեռու տեղ մը տարախոյսիկ հիւանդութիւն պատահի, ինչպէս ծաղիկ, ժանտախտ և այլն, անմիջապէս պիտի երթայ այս հիւանդութիւնները պատահած տեղը ստուգելու և անոնց առջեւ առնելու միջոցները գործի դնելու համար:

9. Որովհետեւ առողջութեան կանխներոյն էն գլխաւորը մաքրութիւնն է՝ մանաւանդ տարախոյսիկ հիւանդութեանց համար. ուստի բժիշկը տեղւոյն կառավարութեանը հետ մէկ ըլլալով քաղաքին մաքրութեանը հոգ պիտի տանի, և հիւանդութիւն պատճառող ձախճները, լիճերը, լուսնիքները գոցելով՝ և թէ որ տարախոյսիկ հիւանդութիւն մը պատահի գտնուած տեղը նէ՝ իսկոյն պիտի սորվի այն հիւանդութեան ինչ ըլլալը, և ըստ այնմ ժամանակ չանցուցելով առջեւը առնելուն հոգը պիտի տանի:

10. Վերաբուժական ծանր գործողութիւնները առանց հիւանդին և անոր ծնողացը հաճութեանը չի պիտի ընէ:

11. Բժիշկը բնաւ պայմանադրութեամբ հիւանդ չի պիտի դարմանէ հիւանդութիւնը անվտանգ կամ վտանգաւոր, ծանօթ կամ անծանօթ ալ ըլլայ նէ: Բայց յօդուածին համեմատ հիւանդէն բան մը չի պիտի պահանջէ, հարուստէն ալ ինչ որ տայ նէ այն պիտի առնէ:

— Ի՞նչ է անուշ չորհուրով անցեալ շաբթու մայրաքաղաքս հասաւ Պ. ԹՕՐԱՆ, ՍԵՂԱ և ԼԱՃԱՆԻՆԻ, որ Հոռմայի հասարակապետութեան ժամանակը առաջինը պատերազմի պաշտօնեայ էր, երկրորդը ներքին պաշտօնեայ և երրորդը արդարութեան պաշտօնեայ:

— Ուստի գեսպանատան թղթատարը Պէյօղլուի գեսպանատանը իւր հետը եղած բաները ձգելէն ետեւ, երբոր մինակ գեսպանին նամակներուն ծրարը Պէյօղլուի տէրէ գեսպանին կը տանէր զիմացը անձնանց մարդիկ ելլալով այն ծրարը ձեռքէն առեր են կրտսն, ամանք ալ կ'ըսեն որ Պէյօղլուի տէրէն ետ գառնալուն ըլլալով բան մը չեն գտնուցուց:

— Շարթուր Տալուսի փաշա 2 տուն այրեցաւ Սէֆա 7 տուն, Պէյօղլու 1 տունարան:

— Մարտիկայի ու Վալաքիայի նորընտիր իշխանները չորեքշաբթի օր բարձրագոյն դուռը դուրս իրենց վերջին յարգանքը մատուցանելու բարձրապատիւ փոխարքային և արտաքին գործոց պաշտօնեայ վեհապետը Մարտիկայի և ինդիքի մեկ ներկուն հրամանը: Ուստի հինգ շաբթի օրը պիտի մէկնեն տակէ բայց պատճառաւ մը մնային:

— Երմանայորդ Մարկոսեան Վերապաղայն երեք տարին ի վեր ոստիկանարանի առաջին թարգմանչի պաշտօնով տեղութեան հաւատարմի ծառայութիւն ընելէն ետեւ հիմա գարձեալ նոյն պաշտօնով առեւտրական աստիճանի թարգման կորդեցաւ:

— Տարին 15 միլիոն զուգուշ չի չափ տեղութեան մաքրատանը գին կը դալչի մայրաքաղաքին նաւահանութեան մէջ վաճառականի նաւերը ուղած տեղեր նին կայնելու խիստ աղատութիւն առնելուն համար. ուստի բարձրագոյն դուռը հիմա խորհուրդ տուաւ որ մէկ կողմէն Նալբէօղլէն մինչեւ Պոլսի խափուսին, մէկող կողմէն ալ հին կամուրջին մինչեւ Պոլսի խափուսին շրջաններ քաջ անանկ որ վաճառականի նաւերը չի կրնան ցամաքը մօտենալ:

— Վաղղիայի թղթատուներուն վերադարձուէն հետեւեալ յայտարարութիւնը կը հրատարակուի հասարակութեան:

«Վաղղիայի հասարակապետութեան նախագահ հի հրովարտեալը 7 դրամար ու 1/2 և ասկէ վեր ծանրութեամբ եղած նամակներուն համար որ Վաղղիայի, Պէրուսի, Կոստանդնուպոլսոյ, Չառնիսիայի և Օմիւռնայ Վաղղիայի թղթատուներ

ը պիտի տրուին 1 օգոստոս 1849 էն սկսեալ յիշուէն հարիւր երրորդէն աւելի չի պիտի հատուցուի:

Յիշեալ թղթատուները թէ որ Վաղղիայի ու Վաղղիայի համար մինչեւ 7 դրամար ու 1/2 ծանրութեամբ նամակ տրուին մէկ ֆուանք պիտի հատուցուի:

7 Վրամար ու 1/2 ծանրութեանէն աւելի եղած նամակներուն համար ալ հետեւեալ կերպով պիտի հատուցուի:

7 Վրամար ու 1/2 էն մինչեւ 15 դրամար եղած նամակներուն համար պիտի հատուցուի պարզ նամակներուն կրկին գինը, 15 Վրամարէն մինչեւ 22 դրամար ու 1/2 եռապատիկ գինը և այլն: Նամակներուն գինը պիտի տրուի կամ նամակը տրուած ժամանակը կամ առնուած ժամանակը:

Թէ որ կառուէին ասորանքներուն օրինակները այն կերպ ծրարելով տրուին թղթատուները որ ուրիշ բան ըլլալուն կասկած չըլլայ վրան մէջն ալ օրինակներուն կարգը յըցունող թիւերէն ի դատ գիր չըլլայ և ծանրութիւնն ալ 22 ու 1/2 դրամարէն աւելի չի գայ պարզ նամակի գին պիտի առնուի անոնց համար:

Բայց այս կարգադրութեանէն դուրս են Վնիկէ թէպէտ այն թղթատուներէն անցնելով տեղը երթալիք օրինակներուն գինը, ասոնց համար պիտի հատուցուի հասարակ նամակներուն կանոնով:

Թղթատուներուն յանձնարարուած նամակներուն գինը կրնայ պատիկ և կանխիկ պիտի հատուցուի հին սովորութեան համեմատ:

Վաղղիայի թղթատանց վերադարձուէն
ՖԵՌԻՆ:

Սէֆեական կը գրեն որ, 8000 կայսերական զօրք Բէշիկ մտեր են որ արդէն մաճառները իրենց կամբը, ու գիտէ ինչ պատճառաւ, պարպեր էին: Բէշիկ աւագ իրացուց ձեռքը անցնելուն պէս հրաման երբ է որ ուր որ ձեռքը մաճառի թուղթ ըստակ ունի 48 ժամու մէջ տանի փոխելու տայ սեղանաւորներուն Վաղղիայի տանի հետ:

Վենայի օրագիրը կ'ըսէ որ, ստորին Գանուբի բնակչին մէկ թեւը յաւելի 18 ին կայսերական զօրապետ Նալբէօղլէն հետ զարնուեցաւ: Նալբէօղլէն մինչեւ Բիս-Բէր փախաւ, պատերազմի դաշտին վերայ հինգ թնդանօք, 300 գերի, նոյնչափ ալ մեռած ու վիրաւորուած ձգելով:

Բարբառ զօրապետն ալ Վաղղիա — Ուստի բաւական վրայ յարձակելով նորէն վնաս հատուցր է անոր, մանաւանդ ձիաւոր զօրացը: Նալբէօղլէն այս զօրապետէն ալ ձեռ մը ուտելով ստիպուեց է քաջ ուտել գէպ ի թիթէլ որ Վնիկէ վաւառաւորնուն 8 փարսախ հեռու է:

Ուստի որ Տէպուգին էին, երբ են անկէ և մաճառները մտեր են հոն, այս քաղաքը Բէշիկի երկրորդն է իրեն գեղեցիկութեամբ և հարստութեամբ կողմանէ:

— Վերադարձուէն ալ կը գրեն որ թիթէլ երեւելի պատերազմ մը եղեր է Պան Նալբէօղլէն ու Վնիկէ զօրապետին մէջ տեղը: Մաճառներուն միայն միայն Բնիկէ վաւառաւորնուն ամբողջ տիրել ըլլալուն դէպ ի այն կողմը միշտ խաղալու փորձ կը փորձէին: Երբոր ասոնք իրենց նպատակին մօտենալ սկսեցին նէ Նալբէօղլէն ասոնց առջեւ ու թը գունդ զօրք հանուիլ: Կայսերական զօրացը երկու գունդը մաճառներուն կողմը անցաւ, միւսները այս տեսնալով վաճառեցան և ասանկով մեծ կորուստով ետ քաջ ուտեցան: Այս միջոցին բաժին մը կայսերական ձիաւոր զօրք ալ հասաւ և ինկաւ մաճառներուն ետեւէն, բայց բան չի կրցաւ ընել, որովհետեւ հալածուող մաճառներուն ալ Քօշուրի երկու հազար ընտիր ձիաւորը օգնութեան հասաւ: Բնիկէ վաւառաւորն, մաճառներուն ձեռքը անցնելուն պէս կրկնապատիկ ամբողջուցին և անկէ ետեւ գէպ ի Բաւալովի քաղաք:

— Բարեկէ ար Ժողովարանի օրագիրը խաղաղութեան համար մը կը հրատարակէ որուն օրինակը այս է :

« Յունիսի 23 էն 24, մաճառները Սօլտալիա մը տան Օքթոս—Բաս, Ղիլիմզ—Բաս և Պոսիօ—Բասին սահմանադրութեն ասորին ուսմանը հետ սատարի պատերազմը ընելէն ետեւ : Օքթոս, Նեանց Բիօթաւ, Օնէքթի 20,000 զօրքով առեր նստեր են : Սոնց հրամանատարն ալ Պէմ զօրապետն է, բանակապետն ալ Օնէքի է, ուրիշ Պէմ յայտարարութեամբ մը կը յորդորէ Սօլտալիները որ հանդարտ կենան, երկիւղ չընեն մաճառներէն, ապա հովրլան որ ստանք ինչ որ պիտի ծախու տունեն ճիշդ գինը պիտի տան :

Պէմին բռնած լեռները այն լեռներն են որ Ռուսը մեծ ծախք ընելով Թուանիլիանի արտաւրազական պաշար տանելու ճամբաներ չինց, հիմա Պէմ այս ճամբաները նորէն կ'աւրջողովէ :

Պէմ մէկ քանի երեւելի գունդերուն պէտք եղածները հագալէն ետեւ դէպ ի Պոքթիլին և Կալէփա ճամբայ հանեց :

Ռուսի զօրքը դէպ ի խաղաղութեան :

Սօլտալիայի առուստը խիստ աղէկ է, բայց շատ սոււնուոր և վաճառականներ ապահով ըլլալու համար հոս կուգան :

— Այս նիւթին վրայով երկու նամակ ալ Ժողովարանի օրագիրը կը հրատարակէ, մէկը խաղաղութեան եկած և մէկն ալ Պէլլաղապետէն :

Խաղաղութեան եկած նամակը այս է :

Խաղաղ 26 յունիս 1849 :

« Հրատարակիչ :

« Կրտսն որ Պէմ զօրապետը Թուանիլիանի մէջ Ռուսի 30,000 զօրքը ցիրուցան ըրեր է հետեւեալ կերպով :

« Պէմ քանի մը օրէ ի վեր ուստի ի իւտէրս զօրապետին առջեւն էր : Պէմ յանկարծ իւր փոքրիկ բանակը քանի մը փոքրիկ գունդերու բաժնեց ու ասորին անգին տարածեց և պատուիրեց անոնց որ չի վախնան, ժամանակին մէկէն քալեն իրենցմէ մէկ քանի օր հետո գտնուող պահեստի զօրքը վերայ : Պէմ մտածեց որ ի իւտէրս զօրապետը հարկաւ իւր մանր մուկը յորում գունդերուն ետեւ շէն պիտի խնայ, և յիրար աղէկ գուշակեր էր : Բայց երբ որ ի իւտէրս կ'երթար անոնց հանելու, Պէմ, իւր ընթացքը ծածկելով անկէ, ժամանակ ունեցաւ երթալ կոխել այն 12 հազար ուստ զօրքը որ Պոսիօի ներքուցը բանակած էին ու Պիսթուէճ քաղաքը առնելէն ետեւ մէկ զարմանալի արագութեամբ եկած ճամբէն ետ դառնալով անանկ ըրաւ որ ի իւտէրս իւր մէկ կուշար առաւ, ուստի պահեստի զօրքն ալ իւր ճակտին : Սոնց հետ երկար ժամանակ պատերազմելէն ետեւ, սկսեց ետ քաշուելով պատերազմիլ ու անտիկալ պահու կրկին ուժով ի իւտէրսին վրայ յարձակելուն պէս, այն ալ զօրքը սկսեց Պէմին առջեւէն վախճիլ : Պէմ ալ յաղթական ուրախութեան գիտիլով անոր անտեւէն, անանկ որ Պէմ երբ որ Սօլտալիայի ոսհ մանապրէրը եկաւ, միայն 2000 ուստ անոր առջեւ կը կրցան ելլել, բայց ինչ կրնայ ընել այն կայմակին, զանոնք ալ չընց գետինը, 12000 զօրքով Պաքթիլի ներքուցէն անցաւ ու այն կողմերը պէտք եղած տեղերը սահապան գունդեր դրաւ, մնացածով վերջապէս Սօլտալիայի ուստի բանակը տակն ու վրայ ընելէն և գունդ մը զօրք ամբողջ սուրէ անցունելէն ետեւ անհուն պաշար ու շատ ալ բաւական ձեռք ձգեց ու խելոյն դէպ ի իւր բանակը ճամբայ հանեց :

« Պէմ Սօլտալիա մանալուն պէս յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով ծանայց բնակչաց թէ իւր գիտաւորութիւնը ուրիշ բան չէ, այլ միայն երկրին և կայսերական կառավարութեանը ծառայութիւն մը ընելն :

« Պէմ ուստի բոլոր արտաւրազական պաշարը առնելէն ետեւ քաշուեցաւ Սօլտալիայէն :

« Պէլլաղապետն ալ եկած նամակին օրինակը այս է :

« Պէլլաղապետ 22 յունիս 1849 :

« Յունիսի 11 ին Բոսթանի առջեւ մէկ մեծ արտաւրազմ մը եղաւ կայսերականներուն ու մաճառներուն մէջ տեղը : Կայսերականներուն հրամանատարն էր Հէյնօ զօրապետը և մաճառներուն հրամանատարն էր Տէմիլքի որ Կուկէ զօրապետին տեղն անցաւ անկիւղ վերաւորում ըլլալուն համար : Երկու կողմէն ալ մեծ կտրիճութեամբ պատերազմեցան անանկ որ ամէն բան աչքերն առաւ երկն, ուստի պատերազմական գաշտը գիւրդով ծածկուեցաւ : Այս պատերազմէն ետեւ Տէմիլքի քին հրաման ըրաւ որ իւր զօրքը որ ետ քաշուին մինչև Բոսթան Պոսա ու Բէշլի կայսերականաց ձեռքը թողցանելով, բայց Բոսթան 30 հազար զօրք պահեց : Երբ որ կայսերականը մաճառներուն շտապով վախճիլ տեսան ինքըզինքնին յաղթանակաւոր

կարծեցին և այն յաղթութեան ստուղը ձեռքերն անցունելու համար, Բոսթան քաղաքը ետեւեւին ձգեցին, չի գիտնալով որ հոն 30 հազար հոգի կայ, սկսեցին մաճառները հալածել և ասանկով խել մը տեղ առաջ երթալէն ետեւ, մաճառները բարեկարգութիւննին չի կորսուեցուցած յանկարծ ետ դարձան ու կայսերականաց վրայ յարձակեցան : Բոսթանի մէջի մաճառ զօրքն ալ առջեւէն կտրելով կայսերականը մնացին երկու թուրին մէջ տեղը և շատ մեծ փնտ կրելէն ետեւ փախչողը աղաւթեցաւ փախչիլ չի կրցողը սպաննուեցաւ կամ գերի ինկաւ :

« Ռէս, Թօքէն մինչև Սոնքը կեդրոնական բանակին պաշտպանութեան ներքեւն է որուն կը հրամայեն Բէշլի և Բաղլիքի զօրապետները, Չէճէտ ալ ասոնք կը պաշտպանեն Բէշլի գտնուող ուստի զօրաց յարձակմանը դէմ :

« Բաքայի ու Պանայի բանակին հրամանատար Վէլլէն զօրապետը նորէն իւր հաղորդութիւնը հաստատեց Բէշլի և Պոսա տեղին ամրոցին հետ, ուր մտաւ յունիսի 16 ին :

« Յունիսի 7 ին Տէպրէճքէն ուստները ելան ու դէպ ի Սիքթի գային, ուստի մաճառները այս քաղաքն ալ ձեռքերն անցուցին :

« Ռուս մըն ալ կայ որ Տէմիլքին Բաքէ վիլէն բանակն ալ տեղացէն մըլած ըլլայ Բաքային մէջ պատերազմ մը ընելով : Այս պատերազմներուն մէջ Պան Նշալի ալ իրաւ վտանգաւոր վիճակի մը մէջ է : Բայց այս երկու լուրը ստուգութեան կարօտ է տակաւին :

Մաճառներուն գործը յիրաւի յաջող կ'երթայ այս օրերս, բայց թէ որ Ասթրիան ու Ռուսը, այս երկու ամենահոգ տէրութիւնները, տեսնալով որ միայն իրենց պատերազմելով թշնամին չի պիտի կրնան նստաձել, Բոսթանի ալ իրենց օգնութեան կանչեն և այն ալ երթալու մէկ արգելք մը չունենայն, ան ատենը մաճառներուն վիճակը շատ ողբալի կ'ըլլայ : Սոնք ալ ուրիշ կողմէ օգնութիւն գտնան նէ այն չեմք գիտեր : Այս իրենց անգարմանելի վտանգը նախատեսելով մաճառները քիչ մը ստիպա յանգեցին նէ գէշ չեն ընէր, և աշխարհքին ընդհանուր խաղաղութեան ալ գտնէ քիչ մը ժամանակի համար, արաճաւ կ'ըլլան :

ԵՐԵՎԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂՂԻԱ : Բանի որ օրէնսդրական Ժողովին ստիպած անգամներուն տեղը նոր անգամներ ընտրուեցաւ նէ Փարիզի երեսը առաւել խնդալ սկսեց, որովհետեւ այս նոր ընտրուողներն ալ չափաւոր հասարակապետականներ ըլլալով ընկերականներուն թիւը առաւել քիչցաւ : Փարիզի ուրախութեան և ապահովութեան երկրորդ պատճառն ալ ան եղաւ որ Հոսմայէն եկած լուրերը կը հաստատեն թէ Հոսմայէնի զօրքը գաղղիայի զօրաց հետ շատ սեր կապեր են : Օրէնսդրական Ժողովը Փարիզի այս վիճակը տեսնալով երկու ամիս պիտի հանգիստ ընէ :

— Խախտարաց ատենի անգամներուն փոփոխութեանը վրայ խօսք կայ և «Է՛լ անուն օրագիրը հետեւեալ ցուցակը կը հրատարակէ :

- Պ. Սօլէ խորհրդայ նախագահ
- Պ. Դիլէս ներքին պաշտօնեայ
- Պ. Դարուքս արտաքին գործոց
- Պ. Տէնիլ Պէնուա ելեմուր
- Պ. Տաւիւ հասարակաց շինուածոց
- Պ. Պառօք արդարութեան
- Պ. Ռիւլիէ պատերազմի
- Պ. Սիւէլ ծովապետ ծովային գործոց
- Պ. Տը Սօնի առեւտրական գործոց
- Պ. Տը Սօնի թաղամասէն կրթութեան և կրօնի :

Բայց այս ցուցակին դեռ հաւատարմութիւն չըլլաւ : Ռուսի օրագիրներուն մէջ ալ կը կարդայուի որ Միգրիայի գետաւան Լոստ Լոսմանայի բոլոր ըրած ըլլայ իւր տէրութեան կողմէն գաղղիացի զօրաց Հոսմ մանալուն դէմ և խնդրած ըլլայ որ Վաղղիան 20 աւուր մէջ իւր զօրքը Հոսմէն հանէ : Այս լուրը անհիմն չէ բայց չափազանցութիւն մտած է մէջը, այսպիսով միայն իրաւ է որ Լոստ Լոսմանայի այս մասին համար քիչ մը սաստկութեամբ խօսեցաւ Պ. Թօքիլին հետ, և այս պատճառաւ Միգրիայի գետաւան արտաքին գործոց պաշտօնեային ըրած գիշերային փառաւոր խնայքին միւս բոլոր երեւելի նախարարներուն մէջ չեւեցաւ :

— Պապին Փարիզ նստող դեսպանը այս օրերս յաճախ տեսութիւն կ'ընէ Պ. Լոսմանային հետ :

— Հոսմայի պատերազմին մէջ իրենց քաջութեամբ երեւելի հանդիսացող զինուորներուն մըրջանակ ու պատուոյ նշաններ խաւրուեցաւ Ռուսի

նօ զօրապետին պատերազմի օգնական տեղակալ—հարկաւորապէս Միգրիային հետ :

— Ուստիս զօրապետին հրաման գնաց որ քովի զօրքէն 10 հազար հոգի Սարիլիա խաւրէ : Կ'երեւայ որ այս զօրապետին գլուխը 10—15 հազար զօրքէն աւելի չի պիտի մնայ և ասոնք ալ Գիլիլի թաւ—Վէքքիա պիտի մնան, մինչեւ որ Հոսմ կաւարեալ հանգարտի :

— Արեւանց բանակը լուծուեք է, և այս բանակէն քանի մը գունդ զօրք Ալէքսի խաւրուեք են :

Ալ հատուտեան որ հիւսիսային տէրութիւնները իրենց կողմէն ապահովութիւն ցուցուցեր են Վաղղիային, և կառավարութիւնն ալ պատրաստեք է Պ. Լոսմանի հետ որ Բէշլի և Սիքթի գետաւաններէն և Ռէնի բանակի հաստատութիւնն ալ ետ ձգուեք է :

— Կառավարութիւնը մօտեցաւ վարպետ ճարտարապետներ պիտի խաւրէ Հոսմ, որ պատերազմէն վնասուած երեւելի շէնքերը նորոգեն :

— Օրէնսդր Ժողովին այս օրերս հանգիստ ընելը չուզողներ կան, կ'ուզեն որ օգոստոսի 15 ին ըլլալուն հոկտեմբերի 15 ին ըլլայ անոնց հանգիստը, որովհետեւ անոնալու շատ աղաւթի օգտաւոր գործեր կան, ինչպէս է ապագութեան օրէնքը, սահմանադրութեան կառարեւութեանը և ուղղութեանը համար կարեւոր եղած ուրիշ մանր մունր օրէնքները : Այս օրէնքներէն միայն երկուքն ալ առաջարկութիւնը ընդունուած է, այն է ընտրողական օրէնքը և գործաւորական օրէնքը, և երեքին ալ միայն առաջարկութիւնը եղած է, այն է հասարակաց օգնութեան օրէնքը, բանակի ուժին կարգաւորութեան օրէնքը և ուսման կարգի օրէնքը : Ուրիշ հինգ օրէնք ալ կը պատրաստուին որ առաւարկուին :

ԱՆԳՂԻԱ : Միգրիայի օրագիր մը Վաղղիային Թօքթանա մանալուն վրայ սա հետեւեալ կտորը կը հրատարակէ որ Վաղղիայ արտաքին գործոց պաշտօնեան այս տէրութեան կողմէն ծնունդ գետաւան գտնուող Բոսթանիս կոմսին կը խաւրէ :

« Պ. Կոմս, կայսեր կառավարութիւնը հրաման խաւրեց Սօլտալիայի Ռաւէճքին որ զօրքը դէպ ի Թօքթանա քաղաքանէ, այս միջոցը գործածելով Թօքթանայի մեծ գուքին ու Պապին խնդրելու կաւարած պիտի ըլլանք և այս վերջինը, Վաղղիային ալ նոյն խնդիրը ըրաւ նոյնպէս Պանայի ու Լոսթիլին ալ : Մեր զօրք խաւրելուն պատճառը միւս այն պէս է որ Պապին օրինաւոր կառավարութիւնը ու բարեկարգութիւնը հաստատուեք : Երբ որ այս մեր գիտաւորութիւնը կառարի Հոսմայի երկրին անարտա մնացած Ժողովուրդին ալ օգնականութեամբ, իսկայն զօրքերն պիտի ետ քաշենք :

« Կայէթ այս բանին վրայով յատկապէս խորհուրդ կ'ըլլայ, կ'ուզենք որ այն խորհուրդն ալ մեզի իւր որոշումը խաւրած ըլլար Ռաւէճքին այն հրամանը չի գացած, որովհետեւ այն տեղ խորհուրդ ընողները Պապին խնդրանայր համեմատ օգնութիւն խոստացող տէրութեանց կողմէն մարդիկ են :

« Վաղղիան Գիլիլիա—Վէքքիային կողմէն զօրք խաւրելով աչքը առաւ Կայէթի խորհրդին առջեւը առնել, բայց չեմք յուսար որ չորս տէրութեանց մէջ տեղը որոշուած էն աւելի կամ պակաս մը կարենայ ընել : Մեր մեր կողմէն կ'ուզենք որ Պապին բաղձանքները լեցունենք որ բոլոր քաղաքականացեալ և պապական Ժողովուրդը բաղձանքն է : Այսինքն, այն տեղի անշնչանութիւնը վերցունել : Վաղղիան բանը աղէկ ընենք է, ուրիշ նպատակով չի շարժիր : Ռուսի ետ կամաւս համոզուած եմ որ երկու տէրութեանց բռնած ճամբան ալ որչափ որ իրարմէ տարբեր կ'երեւայ, ամենեւեւ իրարու չի պիտի հակառակին, այլ համաձայն Խաղղիայի Ժողովուրդոց օգտին պիտի գործածուին այն տեղ ընդհանուր բարեկարգութիւն խօսեւելով :

« Կաղաչեմ Պ. Կոմս, որ այս նամակը տէրութեան առաջին քարտուղարին կարդար :

Է՛լ անուն օրագիր :

— Խիստ մեծ զարմանք կուգայ մեզի երբ որ կը տեսնանք որ Եւրոպայի մէջ անգամ տակաւին կրօնական կռիւները անսպասա են : Միայն բանիւ կը ուրիշ չէ հոգ չէ, երկու կողմէն ալ որչափ կ'ուզեն նէ թող սոսան, ճշմարտութիւնը որ կողմն է նէ մէկին վնաս մը չեղած վերջապէս կը յայտնուի : Բայց այս լաւ կռիւներն զենքով են : Ինչպէս երկու տարի առաջ Օւկրայնէ, հոս կրօնական պատերազմ ընողները հոսմայադաւանները ու բոսթանայաններն են, հիմա Խաղղիա ալ դարձեալ կրօնը համար իրար սպաննողները այս երկու եկեղեցիին զաւկներն են, որոնց մէկ կողմն օւսմանի կ'ըսուի, որ բոսթանայաններուն նշանաւորն :

Սարգսյանի և Լաւրայի վաճառականաց մէջ անցած զանազան ըստախնդրուն գիները :

Խալիմէ ֆայիզը չառնուած , պէշիկի հետ .	
Փայիզը առնուած % 2 1/2 դրոնի	
Ոսկի 20 զնչնոց 100 զնչնոց 00/ 12 1/2 — 13 1/2 դրու-խ	
Ֆնտի տու. Ստամ. տրմ 39 զնչ. գլուխ % 1 1/2	
Խալիմէ	42 1/4 " " "
Սարի ոսկի	36 " " "
Լալի աղիք	39 5/10 " " "
Ճէտիտ	35 1/4 " " "
Հարկերնոց իբրեք	58 — 59 փշ
Սահմանի հատը 78 1/2 զնչ	
Լալի աղիք	83 1/4 " "
Իմիւնեւալ 100 ը 203 տրամ, տրամը 44 զուռուչ	
գլուխ % 1 1/2 որ կ'ընէ հատը 90 զնչ 26 փշ	
Քառւոր	17 զնչ 24 — 25 " "
Սահման	100 ը 108 տրմ 51 3/4 " "
Բրիմից	108 1/2 " 53 զնչ
Սոֆորին	153 " "
Քառւոր	23 զնչ 23 — 24 փշ
Բէշիկայ	22 " 23 — 24 " "
Յանցիք	3 " 16 — 17 " "
21 լրա Սարսէնիայի	7 1/2 " "
5 Սրանք	21 " 30 — 34 " "
5 Տրահի	19 1/2 " "
Լալիպտուի 100 զնչնոց ու 20/ զնչնոց	
հատը 112 — 112 1/2 զնչ	
Թիւմէն	50 " "
Սին ալթուն	5 " "
Պարսկերուն այս տեղ վաճառականներուն տուած ստախնդրուն մեծ մասը իմբեւեալ ու քառւորս է , իմբեւեալը 94 զուռուչ , քառւորսը 18 1/2 այսպէս դաշն ըրած են երկու կողմէն :	

ՓՈՒԱՆԱԿԱԳՐԵՐՈՒՆ ԳԻՆԵՐԸ

Լիւրա	3	ամիս	111 — 111 5/10 զնչ
"	4	" պանք , տուածն	110 " "
Ֆրանք	3	"	172 1/2 փշ պանքայէն դուրս
Ֆիւրին	"	"	370 } քանի մը փշ եւ
Ուռալի			վէ կ'ընէ :
			196 — 200 փարս :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Պ. Տեպէնի որ իրէս քաղաքում իր յետադու-մեանը որդայնախոսութեանը , և միանգամայն իր հետք բերած զանազան լուսնոցը զարմանալի ճարտարութեանը վերաբերող լրացիլն առջին ներկայացուց , հիմա մայրաքաղաքս վերաբերողն իմացնել հասարակութեանը որ քանի մը երեւելի գեղեցիկ մեծ ինչ հասարակաց և ինչ առանձին (սօսիւն) պիտի պայ , իսկ իր գործը բերել ուղղու Պէյոշլու- վեմագիր Պ. Բայը-լէն իրնայ զինչը գրաւ :

— Պէյոշլու- պեթիլ Եօլ աղին ինչպիսի գեղեցիկ պոռն մը իսկ , պոռն և մէջ ինչպիսի ու ինչ երես ունի և պոռն և հինգ ինչպիսի խորութիւն , պոռն մեծաւ , ընդարձակ խորութիւն մը , ընդարձակ , մալախ , սառնած , հոր և այլն : Տարին 20,000 զոռուչ վարձ իր բերէ :

Լիւրա պարտաւորութեան պոռն բեմախոս 550 պիւն-լիւն վալ , ալիս մէկ պիւնլիւն 1000 զոռուչ : Պիւնլիւնը իր ծախսութիւն մայրաքաղաքս օրագիր հասարակութեանը և Պոս-պիսի քաղաքին չով . ուստի մեր գրապարտութեան ալ իսկ ծախս-պիւնլիւն : Պիւնլիւնը սպիտի բեմախոս վալ վերաբերող գրա-նոր Պ. Պոստաւա- Քոստիլի պիտի ծախսուի ծախսութեան և ինչ ալ Պ. Սաք լիւնլիւն պիտի պարտաւորուի միւսն որ բեմախոս էլիս խալիլի Պոստաւ . էլիս օրն ալ պիւնլիւն օրագիրներուն միջոցաւ առաջոց պիտի ծախսուի :

— Խոստաւոր , սորի Լիւրա-պարտաւորութեանը մեք-ճի մահաբեի կարապետի պոռն ծախս է , ունի լրա մեծ-եալ վալ ընդ մը , երեք սառնած և երեք ալ հոր , երկու մալախ , երկու չով պարտեղ վեջ հարիւր ինչպիսի մօթ : Ուստի որ այս պոռն պեմախոս ինչ , Սարի երեւելի զոռ-լիս գլուխ սաքիլի պարտն Սարի-պարտն սրճանոց ինչ երկու պիւնլիւն պոռնայ :

ՀԱՏԱՐԱՐՈՒՄ

ԼԱՐԱԳՐԻՍ

Սինիւ Լալիմէ :
Ի Պիւնլիւն ինչ խալի :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՏՊԱՐԱՆԻ ԵՌԱԿԱՆՈՒՄԻ ՄԻԻԿԵՆՏԻՍԵԱՆ

Կ'ըստանայ իր կամացը շատերը հաճեցունելով ազ-գին մէջ կողմնական ոգին շատցունելով . թէ որ իր մէկ ծուռ կարծիքը քանի մը մարդոց յայտնել կը կարողանար , հիմա կ'ըստի գրութեան միջոցաւ աշխարհին լսելացը հրատարակել նոյն գրութեանը ապագայ ժողովրդոց իր ծուռ կարծիքը հաղորդե-լու յիշատակ մըն ալ թողելով . վերջապէս քանի որ համութեանը շատցունել , այնքան աւելի իր վրայ համարմունքը աւելցունելով կ'ըստի ընկերներուն վրայ ամբարտաւանիլ , խոնարհութեանը ստրկու-թեանը կը սեպէ , եղբորմէն իրեն եղած պակասու-թեանը քաղցրութեամբ պատասխանելով կամ հե-ղութեամբ համբերելով յիմարութեան և ռամ-կութեան գործ կը համարի , և այլն , որոնցմով կը ծնի ընկերութեան մէջ այլ և այլ չարիք մինչեւ ազ-գի մը կործանում . ասանկերով կը ճշմարտի այն ռամկական առածը թէ (աշխարհ խաբարդէն պէտի փէ) իրաւ իրաւ այն երեւելի խնամտունները որոնք կիր-քերին չափաւորելու չեն կարողացեր , անձեռնուն ծառայելով շատ անգամ ըրած փնտրելի քաղաքի մը կամ աղբի մը բաւելէն ի զատ մինչեւ աշխարհիս աղբեր են : Եւ որովհետեւ անգուստ կիրքէն ծագած չարիքներուն փնտր չէ որ բոլոր Եւրոպա կը-րելէն ետքը արեւելեան աղբերուն մէջէն այսօր մէկն ալ մեր աղբն է որ զուր տեղը կը կրէ . անձը իր աղբէն նախապատիւ համարելու գաղափարի տէր մարդուն գիտութեանն ալ որ հարկաւ աւելի իր անձին պիտի ծառայէ , ընկերութեան երեւելի փնտրելի հաղցունելու զօրաւոր գործիք մը կ'ըլլայ . սակայն երբ նախապէս այս սիրոյ կիրթ ըլլայ անձ-նախորութեւ չափը ընկերին սիրոյն հաւասարելով , անձին օգտին ծառայող բոլոր կիրքերն ալ հարկաւ նոյն հաւասարութեամբ ընկերին օգտին կը գոր-ծադրէ , այս է հաւ մարդուն կիրքը չափաւորելու , ասանկին ստրկած գիտութեանն ալ որչափ որ անձին օգուտ պիտի ընէ , նոյնչափ ալ կ'ընէ աղբին . ու-րեմն այն գիտութեանը օգտակար է՝ երբ այս սի-րոյ վրէժի միտում կ'ըլլայ , այն ուսումնականը ազգա-սէր կ'ըլլայ , երբ այս սիրոյ աշակերտում է : Եւ այս պատճառաւ հիմա կ'ըստի աղաչանք կ'ըստի թէ , ա-մէն գաւառները աշակերտներուն քերականու-թեան թուաբանութեան աշխարհագրութեւ գաղ-ղիւնէն կամ այլ և այլ գիտութեաններուն սկիզբ-ները սորվեցունելուն առաջ երանի թէ այս սէրը ճանչցունելին գաղափարէն տղայոց միտքը թէ ի-րենք ազգերուն համար ստեղծուած են , աղբեր-նին ալ իրենց համար . թէ որ քերականութեան կամ գաղղիւնէն սորվելով աղբասէր ըլլայուն ըս-պասուի , հաղբ թէ հարկերին տասը կրնայ ուս-մունք սորվիլ . ըսել է աղբերուն տասներորդ մա-սը աղբասէր պիտի կրնայ ըլլար , այս կարծիքը ջրե-լի է . տղայ մը երբ այս սիրով վառուած ըլլայ , ա-ւելոց քերականութեան մէկ հոլով ճանչնալու գաղափարն երկու թէ և ձկնորս ըլլայ թէ և բեռնա-կիր , հայրենաց և աղբին իրաւանց պաշտպանու-թեանը մէկ անոյեան մը կրնայ ըլլար օտար աղբե-րուն պէս . այս գաղափարը ունեցող աշակերտի մը , սորված գիտութեանն ալ վստայութեամբ հա-րատութեանն ալ աղբին շնորհքները կը գործած-ուին , ասանկով տղայոց մէկ մէկ աղբասէր անգամ-ներ ըլլանուն անկախութեանը կը կատարուի . թէ որ տղայոց սորված գիտութեանն , անձեռնուն հանգստութեանը համար ստակ չահելու գործիք մը ըլլալու գաղափարով մեծանուն թողելով հի-մա կ'ըստի զուր լուծութեան չըլլայ անձեռնուն հաւասար չափով աղբերուն ալ ծառայեցունելու գաղափա-րը տալու , աղբասէր ըլլանուն չի յուսադուսելէն ի զատ իրենց կրկն աւելի ծառայողներ ալ երեւան երկրին կարելի ըլլալով կրնայ մեծ փնտրելի ալ տեսնուիլ : Բաւական համարելով խոստանիս կը կրկնեմ որ ջանամք մեզի այս սիրոյ կրթել , ամէն գործքերինս այս օրէնքին հետ բաղդատեմք , և այն պէս միշտ այս աստուածային մեծ պատուիրանին հնազանդ ըլլալով սիրեմք մեր աղբը մեր անձին պէս , որով բնութեան պարտքն ալ վճարած կ'ըլլամք . ան-գամ մը այս սէրը ամենուս սրտին և մտքին տարա-ւորութեան ետքը բնաւ երկբայութեան չի մնար մէկ սիրտ մէկ միտք մէկ կամք և մէկ խորհուրդ . ըլլա-լով աղբին օգտին յօժարութեամբ աշխատելու : Եւ ըսով աղբերինս ալ միջոցաւ միջոցաւ վիճակով մը կեցու-թեանը կը կարողանա , և թէպէտ աղբի մը մեծ ու փառաւոր աստիճաններու հասնիլ աղբասիրու-թեան երրորդ սահմանը կը դիտէ ըսած եմք , սա-կայն աղբասէր ըլլալն է պէտք , աղբասէր ոգւով գիտելով անոր խղճութեանն զգացած անհարկին տաքանայինս , ու անոր բարութեանն զգացած բերկրութեանն հարկաւ պիտի ստիպէ զանի որ օրի աղեկցունելով երջանկացունելուն հնաբնեւը մտածել , ըսել է անոր երրորդ սահմանին ալ հաս-նիլ , ուրեմն նախ այս պարտաւորութեաններին ճանչնալու վրայ խօսելու ետքը , անոր կատարե-լութեանը վրայ ալ ռ-րիչ անգամ կը խօսիմք :

Մ. Ա. ՃԱՓՃԱՓԵԱՆ

Լրդոյ հրատարակիչ :
Բոտ որում արքունի շնորհածոց համարակալ գերապատիւ Պետրոսեան Պօղոս աղային աղբա-սիրութեանը և միանգամայն ուսումնասիրութեանը իւր հաղաւոր գործքերովը աղբիս լուծութեանը արդէն քաջ յայտնի է և բերաւորը արժանաւոր գովեստովը գովեր են և կը գովեն միշտ անոր այն երկու գեղեցիկ ոգին , վստայոց ընդունայն աշխա-տութեան կ'ըլլար մեր ալ առանձին վիայելու ու գո-վելու : Բայց աղբին եղած բարեբարութեանն աղ-գին էն յետին անգամն ալ բարեբարութեան համարուե-լով սրտիս խորին երախտագիտութեանը և անպա-ման բերկրութեանը նշան մը ըլլալու համար շա-տանց ի վեր կը ցանկայի քանի մը տող ներքոյ ալ ես նուիրելու իմ գեռ անբաւական գրիչով ի պատիւ անոր փառաւոր անուանը , մանաւանդ որ բարե-պատեհ տուիմ մըն ալ ունեցայ լսելով անոր յօժա-րակամ սիրով յանձն առնելու Իւսիւտարու աղբ-գուտ Նիմարանի ընկերութեան նախագահի փո-խանորդութեան պաշտօնը նոյն ընկերութեան այժ-մեան նախագահ վեհապետ Պատրիարքի խնդրա-նքը և բոլոր անուանական անգամնոց հաճութեամբ բը , որովհետեւ աղբը նախկին նախագահ արժա-նապատիւ Զօրանեան Յօհաննէս աղային նախա-գահութեան ժամանակը ինչ գեղեցիկ յայտեր ու-նէր այն Նիմարանին վրայ նէ՝ հիմա ալ նոյն յայտե-րը պիտի կրնայ ունենալ :

Լրդոյ տէր , ինչպէս կը յուսամ որ յիշեալ գե-րապատիւ Պօղոս աղային իւր վստմ համեստութեա-նը գաղեցուս պիտի ներէ և ինծի պատիւ մը ընե-լու համար բնական քաղցրաբարոյութեամբը պիտի ընդունի այս մէկ քանի տող ներքոյ , անանկ ալ կը յուսամ որ դուք այս իմ ձանձրութեան պիտի ներէք և ինծի ծառայութեան մը ընելու համար առաջին առիթովն պիտի հրատարակէք նոյն ներ-բողը որ նամակիս մէջ ըրարած եմ որով կը մնամ միշտ

Լրդոյ տեառնք
Ի Սամաթիա
22 յուլիս 1849
Շնորհապար և խնարհ ծառայ թորոս Լ. Կ. Նաղաբեան յաշակերայ սորի Սահակեան վարժարանի :

ՆԵՐՐՈՂ
ԱՌ

ԳԵՐԱՊԱՏԻՒ ՊՕԼՈՍ ԱՆԱՅ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Զինչ այս երամ մանկանց չընտղ վեհապանծ Ժպիտ հեղիկ ի դեմս այսօր փայլի հոծ Անախարի շող եթերին նորաբանը Սիւրբ փառքին գործէս հայկեան սերնդոց . Ինչ որ գրիչ գրուածուցե ճոխածմա՛ Չուսմանց զտէր անգուգական մշտաբծաբծ Արարտեանս բաղնաբանս տարագէ՛մ Սուգ աղեկեղ բարձաւ այս տիրապէ՛ծ . Սիւրբիցե արգ զիւր թախիծ Հայաստան Բնիկ դաւառ և խանձարուր մահացուոց Զի սարք Լոգին Լարարայ վեհ սարսան Յիմատութեանը պողոտայն սիգապանծ . Տիւր թարգմանց մերոյ սուրբ հայր գերբուն վառեալ ի խանդ անձնանուէր գիտութեան Լ'ԱՅնալար ինչ նախնայ հանգսն սիրտուն Զերթ զեղաւ տառից զմեղ ժրան :

Յայտ քաղաքի աղբապիւնն որ աղբեք Եւսմանց ի սէր խախտուէ դաւ մանկան Միթէ ընտիր Պեք՝ գիտապեան եւանդուն Զայ Լարանեան ոգւով վառեալ հրաշալան . Եւսմանց թախից արկին սիրտ հրախառ Բանից հոսանք շնորհաբաւ սրբազնոյն Նստուածարալ վեհ Պատրիարք գերափառ Պիտ պերճաւոր շայր խնամածու Հայկազնոյն . Էջեր փոխանորդ այս նախագահ քաջ հակող Պօղոս ձայն բարձր ի դարեն Արագած , Անդր չըմանց գրուաղ հիւսիլ իւր կարող Զաղապիւրն հրաբուր խն համազգեսց . Յնմանց վայրէն քաղապան վեհ դարմին Ծախ հարեալ ի պար գողորիկ հրճանաք Եթէ բարձան պերճ ոտիկանք մեր նախկին Գերատիճանն յեղափոխեց Հաւով նորոգ , Մտեաց սարոյք գաղապը Նշեան սրբազն Ուր հեղաւոր շուռ աստուածեան ծաւալ , Կրկն ոցն ութ՝ զլուրեանց ինձ զանք յալ խառն ի տես զուարթ թորգով մանկանց գեղունի . Օն մանկիւր , ուսումնոյք հեղանաղք Նուիրեցուք պար բողբոս ջնմալոյ Զանաչականն օտարէնի ի բախտ աստ Զօն երախտեաց նոցանց ճակատ յաւեթից . Գրեմք ահա կեցցեն յայնոր անասան Ի շուք աղբին Հայկեան դարմին գերապանծ Կեցցեն յաւեթ քանդակեցի պերճ յարձան Անշնոյ իսպառ համբաւ վեհից գեղապանծ

26 յուլիս 1849
Ի Սամաթիա
Յաղապար սորի Սահակեան վարժարանի Սամաթիոյ , Թորոս Լ. Կ. Նաղաբեան :